

bejdernes Indre i dette Spørgsmaal. Der blev rettet en Række Spørgsmaal til en 4—5.000 Arbejdere i Tyskland, tagne fra alle mulige Virksomheder. Et af disse Spørgsmaal gik ud paa, om Alkohol var nødvendig under Arbejdet. Derpaa svarede 85 pCt. af Metalarbejderne, at de fandt Alkohol unødvendig. Men det vigtigste Spørgsmaal lød saaledes: „Hvad føler De Dem mest trykket af, af den lave Løn eller af, at De er saa afhængig af Arbejdsgiveren, at De har saare ringe Udsigt til at komme frem i Verden, og at De slet ikke kan byde Deres Børn noget?“ Hvad er det, som trykker Dem mest, det, at De er fattig, eller det, at De er en Slags Slave i Samfundet? Paa dette Spørgsmaal gives der mange forskellige Svar, og med den højtæredede Formands Tilladelse vil jeg gerne citere nogle af disse Svar, da de rent psykologisk forklarer, hvorledes Arbejderne føler. En Arbejder svarer: „Hvis jeg blot ikke blev saa ringeagtet! Men Fabrikanten hilser ikke paa mig.“ En berlinsk Væver skriver: „Bevidstheden om min Afhængighed under Arbejdsgiveren gør mig bitter og har gjort mig til et pirreligt Menneske. En Haandbevægelse af min Chef, fyldt med saa skærende en Foragt, er nok til at bringe mit Blod i Kog.“ En anden Væver, 47 Aar gammel, siger: „Det er ikke saa meget den lave Løn som de bestandig voksende Udgifter. Og det er ikke saa meget Afhængigheden af Arbejdsgiveren, som det er det, at man i Arbejderen ikke mere anerkender og agter Mennesket. Udsigten til at naa videre frem svinder, jo ældre man bliver. Man haaber fra Ungdommen af og bliver en gammel Mand. Og vore Børn!“ En anden Arbejder skriver: „Afhængighedsforholdet under Arbejdsgiveren er det frygteligste. Med eet Slag kan han gøre sine Arbejdere brødløse. Børnene bliver tidlig oplyst derom og opdrages til gode Deltagere i Klassekampen. Dette er det bedste, jeg kan byde dem.“ En Tekstilarbejder skriver: „Den Tanke, at mine Børn er kommet til Verden som Arbejdsslaver, smerter mig mest. Hvorfor blev de født?“ En 46-aarig Metalarbejder siger: „Nu er jeg ude over det alt sammen. Jeg æder, drikker, sover og er ikke længere noget rasende Vilddyr.“ Altsaa jeg har opgivet alt: En Væver fortæller: „Kl. 7 om Morgenen begynder Fabriksfløjten at tude. Det er min Arbejdsherres Fløjte, der siger mig, at nu skal jeg skynde mig. Saaledes bliver der fløjtet ad mig, som Herren fløjter ad sin Hund. Fem Minutter efter lukkes Fabrikens Port, og jeg er i Tugthuset.“ Nede fra Gruberne

skrives der af en Arbejder: „Jeg faar mit Foder som en Hund og raadner op under det fælles Tryk af den økonomiske Elendighed, fordi jeg er afhængig. Jeg kræver Forbedring i mine Kaar. Jeg er forbandet til at føre Mejslen og Skovlen i min kraftige Haand. Men denne Haand tilhører et Menneske. Pas paa! Bitterlig hævner sig den undertrykte Kraft.“ Endelig er der en helt anden Slags Svar, hvoraf jeg kun skal nævne et enkelt. Det lyder saaledes: „Mine Synder trykker mig mere end min lave Løn; dem kan ingen gøre gode igen; de har gennemboret vor Frelses Hænder og Fødder. Jeg er min Arbejdsgiver meget taknemmelig, fordi han giver mig Brødet, thi det hedder i Guds Ord, at enhver skal være den Øvrighed underdanig, som har Magten.“ Den Slags Udtalelser er der ikke mange af. Men alle de andre kan samles i det ene, at dette, at Arbejderen fra tidlige Tider har været henvist til en ringeagtet Stilling — tidligere endnu til en slaveagtig Stilling —, som han endnu den Dag i Dag ikke er kommet ud over, vil uden Barmhertighed føre til, at de nuværende Magthavere paa det sociale Omraade kommer til at gaa med til et Demokrati, kommer til at gaa med til at give Arbejderne baade Indseende og Indflydelse i højere Grad end nu paa Virksomhedernes Styrelse. Og de har en Forpligtelse i saa Henseende, saa sandt som Arbejdernes hele Livsskæbne afhænger i meget høj Grad af, hvorledes Fabrikkerne ledes og styres.

Men for øvrigt vil jeg gerne i denne Forbindelse sige, at det er meget tvivlsomt, om man har Ret i den Paastand, at der arbejdes og produceres mindre end før. Fuld Oplysning herom kan vi ikke faa og vil vi aldrig faa, før vi faar indført Bedriftsraad, hvor Arbejdsgiverne nødvendigvis maa forelægge fuld Oplysning. Men jeg har, saa vidt det kan gøres, samlet Oplysninger for et Par Industrier, og de viser et helt andet Billede end det, der i Almindelighed oprulles. I Cementindustrien blev der saaledes i 1917 af 1.200 Arbejdere produceret 120.000 t Cement, i 1919 blev der af 1.185 Arbejdere produceret 221.000 t; altsaa et mindre Antal Arbejdere producerede næsten det dobbelte Kvantum. Paa Glasværkerne producerede 1.204 Arbejdere i 1917 23 $\frac{3}{4}$ Mill. Flasker, i 1919 producerede 1.220 Arbejdere 40 $\frac{1}{4}$ Million; der var altsaa en vældig Opgang i Produktionen. I Jernindustrien producerede i 1917 17.900 Arbejdere Støbegods for 25 $\frac{1}{2}$ Mill. Kr., i